

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี
THE DEVELOPMENT OF AN ENRICHMENT CURRICULUM FOR STUDENTS'
ETHICAL IMPROVEMENT IN PATHUMTHANI UNIVERSITY

วิบูลย์ พุ่มพูลสวัสดิ์¹

นาที เกิดอรุณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี 2) ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมของนักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี 3) ศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี โดยมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมครั้งนี้มี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรเสริม ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม การศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริม

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน โดยการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อกำหนดองค์ประกอบของจริยธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมเป็นการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรเสริมให้เข้ากับข้อมูลพื้นฐานโดยในหลักสูตรเสริม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลในการ

พัฒนาหลักสูตรเสริม แนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม โครงสร้างของหลักสูตรเสริมซึ่งหลักสูตรเสริมนี้มี 4 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 25 ชั่วโมง ในแต่ละหน่วยประกอบด้วย คำอธิบาย หน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จากนั้นทำการประเมินโครงสร้างหลักสูตรเสริม โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม นำโครงสร้างหลักสูตรเสริมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยปทุมธานี รูปแบบการทดลองใช้หลักสูตรเสริมเป็นแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการอบรม และทำการปรับปรุงหลักสูตรเสริมให้สมบูรณ์

การวัดผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี โดยสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริม

¹ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริม การพัฒนาหลักสูตรประกอบหลักสูตรเสริม ด้านเนื้อหาของหลักสูตรเสริม ด้านความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรเสริม ด้านระยะเวลาในการใช้หลักสูตรเสริม ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมหลักสูตรเสริม ด้านสื่อประกอบของหลักสูตรเสริม และด้านความเหมาะสมของการประเมินผลหลักสูตรเสริม

คำสำคัญ: หลักสูตรเสริม จริยธรรม

Abstract

The objectives of this study were to: 1) develop an enrichment curriculum for students' ethical improvement in a private university; 2) examine the efficiency of the enrichment curriculum for students' ethical improvement in a private university; 3) study the feasibility of the enrichment curriculum for students' ethical improvement in a private university. The development of the enrichment curriculum consisted 4 steps, i.e. studying fundamental data, developing the enrichment curriculum, examining the efficiency of the enrichment curriculum, and studying the feasibility of the enrichment curriculum.

The development of the enrichment curriculum for students' ethical improvement in Pathumthani University was conducted by studying fundamental

data from documents, related research, as well as conducting in-depth interview. In doing so the students' ethical factors which should be developed were identified. In developing the enrichment curriculum, its structure was developed in accordance with the fundamental data. As a result, the enrichment curriculum consisted of the principle and rationale for developing enrichment curriculum, concepts, theories, objectives, and structure of the enrichment curriculum. The enrichment curriculum had 4 learning units with 25 study-hours. Each learning unit consisted of learning unit description, learning objectives, content, learning management, media and learning sources, measurement and evaluation. Then the enrichment curriculum structure was evaluated by an experts focus group.

In examining the efficiency of the enrichment curriculum, the improved enrichment curriculum structure was brought to experiment with one sample group of undergraduate students at Pathumthani University. The experiment of the enrichment curriculum was One Group Pre-Posttest Design. The curriculum was improved thereafter to being completed.

In studying the feasibility of the enrichment curriculum for students'

ethical improvement in Pathumthani University, experts were asked to provide opinions on its feasibility.

The research results revealed the follows :

1. The results of the enrichment curriculum development. The development of the enrichment curriculum for students' ethical improvement the Pathumthani university consisted of principle and rationale, concepts and theories concerning enrichment curriculum development, objectives, and structure of the enrichment curriculum, learning activities, learning media, measurement and evaluation.

In studying the feasibility of the enrichment curriculum for students' ethical improvement in Pathumthani University, experts were asked to provide opinions on its feasibility.

The research results revealed the follows :

1. The results of the enrichment curriculum development. The development of the enrichment curriculum for students' ethical improvement the Pathumthani university consisted of principle and rationale, concepts and theories concerning enrichment curriculum development,

objectives, and structure of the enrichment curriculum, learning activities, learning media, measurement and evaluation.

2. The examination results on the efficiency of the enrichment curriculum. The enrichment curriculum was brought to experiment with one sample group of undergraduate students at Pathumthani University. The results were as follows :

2.1 The comparison of students' ethical scores revealed that the posttest mean score was statistically higher than that of the pretest at .01 level.

2.2 The results of ethical evaluation in individual units during the enrichment curriculum experiment revealed that the students passed the criteria 100%. The behavioral measurement of the students revealed that they passed the criteria 100% in 4 aspects of ethical behaviors.

3. The examination results on the feasibility of the enrichment curriculum. It revealed that the feasibility of the enrichment curriculum as a whole was at the high level. When considered individual aspects found every aspect was at the high level. They were arranged in descending order of mean as follows: document of the enrichment curriculum, content of the enrichment curriculum, knowledge gained from the enrichment curriculum, duration of the enrichment curriculum,

appropriateness of activities of the enrichment curriculum, media of the enrichment curriculum, and appropriateness of evaluation of the enrichment curriculum.

Keywords: Enrichment Curriculum, Ethics

บทนำ

ในสังคมไทยปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมให้มีการแข่งขัน กันอย่างเสรี ในด้านเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าทางวิทยาการ และเทคโนโลยี รวมถึงการที่คนไทยและสังคมไทย มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม เป็นสังคมแห่งการบริโภค นิยมและวัตถุนิยม ที่ทำให้เกิด ภาวะตึงเครียด แสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตนเอง เกิดความ หย่อนยานในศาสนา ระบบครอบครัวที่เปลี่ยนไป ตามระบบเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทาง จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อ ความอยู่รอด มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ระบบ เศรษฐกิจผู้มีอำนาจน้อย ลง เปลี่ยนเป็นเพื่อ ประโยชน์แก่ตน การกตัญญูรู้คุณลดน้อยลง วิถี ชีวิตและค่านิยมที่พึงงามของคนไทยจางหายไป แปรเปลี่ยนไป กลายเป็นชีวิตที่มีแต่ความฟุ้งเฟ้อ ใฝ่หาความสุข ความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ การ เห็นแก่ตัว ผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ ทำให้เกิด ปัญหาสังคมที่เกิดจากการขาดจริยธรรม อย่าง มากมาย เช่น การขายบริการทางเพศของนักเรียน นักศึกษา พฤติกรรมการเสพยาเสพติด การมี เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การคิดฆ่าตัวตาย เป็นต้น เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่ครูผู้สอน ในปัจจุบันถ้ายังยึดค่านิยมการสอนให้เกิดความรู้ที่

เน้นเนื้อหาจริยธรรมโดยตรงและยึดค่านิยมเดิม ก็ จะเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับสภาพที่ปรากฏขึ้นจริงใน สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับที่ครูสอน นอกจากนั้นสถาบันอื่นในสังคมกลับละเลย และ ส่งเสริมให้ประพฤติในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เคย เชื่อว่าดีงามในอดีต [1]

แนวทางหนึ่งของการพัฒนาเพื่อลดปัญหา ของสังคมลงได้ก็คือ การพัฒนาผู้เรียนด้าน จริยธรรมให้ฝังลึก เป็นค่านิยมอยู่ในลักษณะนิสัย และจิตใจของบุคคล เพื่อให้เป็นพื้นฐานหรือ ภูมิคุ้มกันให้บุคคลมีความรู้สึกละอายต่อการทำสิ่ง ที่ไม่ถูกต้อง สิ่งชั่วร้ายทั้งปวง หันมาประ พุติ ปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงามตามมาตรฐานที่สังคม ยอมรับและต้องการให้มากขึ้น เพราะจริยธรรม เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของมนุษย์จึงต้องยึดถือ ปฏิบัติ และดำเนินชีวิตตามแนวทางจริยธรรม ตามความสามารถของแต่ละบุคคล จนสามารถใช้ จริยธรรมเป็นเครื่องมือในการบรรเทาหรือดับทุกข์ ได้ การศึกษาด้านจริยธรรมจึงมีความสำคัญอย่าง ยิ่งในการสร้างสันติสุข ทั้งนี้เพราะความ สัมพันธ์ ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมนั้นมีลักษณะที่เป็นอันตร กิริยา (Interaction) กล่าวคือ มีการปฏิบัติต่อกัน ทั้งทางสร้างสรรค์และบ่อนทำลาย การปลูกฝังด้าน จริยธรรมจึงเป็นการสร้างคนให้เป็นคนมีจิตใจ ประเสริฐสมบูรณ์ ขยายขอบเขตความดีไปถึงการ ช่วยเหลือผู้อื่นให้พบกับสิ่งที่ดีงามมีความสุขโดยทั่ว กัน ด้วยรักและเมตตา [2]

ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมจริยธรรมในมหาวิทยาลัย โดย กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนก็ ตาม การจัดการเรียนการสอนในมหา วิทยาลัย ที่ ผ่านมาพบว่า ยังดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมไม่

ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งมีปัญหาหลายลักษณะและมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ยังขาดประสิทธิภาพ เนื้อหา ที่สอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียน ส่วนผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับข่าวสารและข้อเท็จจริงไว้ในกาวัตและประเมินผลด้านจริยธรรมก็ไปในลักษณะวัดความรู้ความจำเป็นส่วนมาก[3] ครูต้องจัดการเรียนการสอนตามกรอบของเนื้อหาอันมากมายที่หลักสูตรวางไว้ มุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เป็นกระบวนการเรียน-สอน-สอบ ทั้งที่ครูและผู้เรียนกระทำไปด้วยความจำใจ และมองไม่เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้อย่างจริงจัง [4] นอกจากนั้นยังให้เข้าใจค่านิยมที่สืบทอดกันมา ในรูปของแบบแผนสังคม ซึ่งเป็นการเรียนรู้กฎหมายทางจริยธรรม ซึ่ง [5] ได้เสนอว่า เกิดความไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนไม่สามารถที่จะประ ยุคต์ กฎเหล่านั้นเพื่อแก้ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมได้ มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันที่ให้อิสระในการยึดถือค่านิยมจึงทำหน้าที่อบรมจริยธรรมตามที่สังคมคาดหวัง การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการสอนเนื้อหาของข้อบังคับจริยธรรมนี้เป็นจริยธรรมภายนอกซึ่งจะต้องมีกฎบังคับ

สาเหตุประการหนึ่งของอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมที่สำคัญก็คือ การสอนจริยธรรมมักจำกัดอยู่ที่อาจารย์ผู้สอนจริยธรรมเท่านั้น ทั้งที่อาจารย์ทุกคนควรจะต้องมีส่วนร่วมในการสอนจริยธรรม เพราะจริยธรรมสามารถสอดแทรกอยู่ในทุกๆ วิชาในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้

ความสมดุลตามธรรมชาติของแต่ละวิชา การพัฒนาจึงเป็นไปในลักษณะที่ค่อยๆ แทรกซึม โดยการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้รู้เห็น เข้าใจ ได้ปฏิบัติจริง รวมทั้งติดตาม ผลการปฏิบัติ เพราะค่านิยมเชิงจริยธรรมนั้นไม่ได้เป็นเนื้อหาวิชา โดยเฉพาะ ตลอดจนไม่ได้เป็นเนื้อหาที่จะให้เรียนตามหลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม จึงต้องสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนและกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดเท่าที่โอกาสจะอำนวยได้ [6]

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว สรุปได้ว่า สภาพปัญหาพฤติกรรมจริยธรรมนักศึกษายังคงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เป็นปัญหาแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม สภาพการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้สาระที่เป็นความรู้แก่นักศึกษาเพียงด้านเดียว การเสริม สร้างจริยธรรมในมหาวิทยาลัยปทุมธานี ยังมุ่งให้ความรู้และภาระงาน การพัฒนาจริยธรรมเป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนจริยธรรม รวมทั้งสภาพปัญหาของการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมในแต่ละวิชา ซึ่งแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคือ การพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาด้วยการเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมในแต่ละวิชา ที่ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการ แต่สภาพปัญหาที่พบคือ อาจารย์ยังขาดความรู้ความสามารถในการเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมในการเรียนการสอน ขาดการสังเคราะห์หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมอย่างเหมาะสม [7] ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี โดยมุ่งหวังว่า

เมื่ออาจารย์มีความรู้ความสามารถในการเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนแล้ว จะส่งผลให้การใช้หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมมีความชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะรับการพัฒนาโดยตรง และเต็มศักยภาพ อันจะเป็นรากฐานที่ดีในการที่จะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติสืบไป

จากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ที่มหา วิทยาลัยปทุมธานีประสบอยู่นั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยปทุมธานี คนหนึ่ง จึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ซึ่งอาจเป็นแบบอย่างให้มหาวิทยาลัยอื่นๆ สามารถนำไปใช้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี มีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี และองค์ประกอบของหลักสูตรเสริม ให้ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการที่แท้จริง และองค์ประกอบของการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมมหาวิทยาลัยปทุมธานีได้ 3 องค์ประกอบ และศึกษาเอกสารพัฒนาหลักสูตรเสริม ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดทฤษฎีหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริม

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเป็นการนำข้อมูลพื้นฐานมาเขียนเป็นโครงร่างหลักสูตรเสริม แล้วทำการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรเสริมโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงหลักสูตรเสริมเพื่อพร้อมนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

โครงร่างหลักสูตรเสริมประกอบด้วย หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตรเสริม แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม โครงสร้างของหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

การตรวจสอบโครงร่างของหลักสูตรเสริม ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่มเพื่อหาความคิดเห็นสอดคล้องจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม แล้วนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม

การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรเสริมไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน ของมหาวิทยาลัยปทุมธานี โดยการใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pre-test Post-test Design มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมด้วยแบบวัดความรู้ของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี การวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างของคะแนน ต่อการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริม โดยใช้สถิติ t-test

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริม

หลังจากนำหลักสูตรเสริมไปทดลองใช้แล้วจะทำการรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับการทดลองใช้หลักสูตรเสริมมาประเมินผลตามเกณฑ์กำหนดและนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตรเสริม

และรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรเสริม เพื่อให้หลักสูตรเสริมมีความถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความเป็นไปได้เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมที่จะนำไปใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยปทุมธานีต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรเสริม การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม โครงสร้างของหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังมีเอกสารประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรสำหรับผู้สอนและนักศึกษาในหลักสูตรเสริม

การตรวจสอบโครงร่างของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี พบว่า โครงร่างหลักสูตรเสริมมีความเหมาะสม และเสนอแนะเพิ่มเติมโดยปรับเวลาให้สอดคล้องกับกิจกรรม เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อการเรียนรู้ควรเน้นการส่งเสริมจริยธรรม การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย โดยเน้นให้แสดงออกมาให้เห็นเชิงรูปธรรม

หลังจากการตรวจสอบโครงร่างของหลักสูตรเสริมแล้ว ที่ประชุมได้สรุปว่าให้ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะไปแก้ไข หลังจากนั้นสามารถนำไปทดลองใช้ได้

2. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม ได้นำหลักสูตรเสริมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยปทุมธานี ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนด้านจริยธรรมของนักศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังทดลองใช้หลักสูตรเสริมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการประเมินด้านจริยธรรมในแต่ละหน่วยระหว่างทดลองใช้หลักสูตรเสริม ผลปรากฏดังนี้

2.2.1 หน่วยที่ 1 ด้านอยู่อย่างพอเพียง นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการอยู่อย่างพอ เพียงได้ การทดสอบวัดพฤติกรรมของนักศึกษาด้านอยู่อย่างพอเพียง นักศึกษาได้คะแนนผ่านเกณฑ์ 100%

2.2.2 หน่วยที่ 2 ด้านใฝ่รู้ใฝ่เรียน นักศึกษาเข้าใจถึงหลักการ ความหมายและจุดประสงค์ของใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการพัฒนาความคิดความสามารถด้านใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การทดสอบวัดพฤติกรรมของนักศึกษาด้านใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้ผลการทดสอบคือนักศึกษาได้คะแนนผ่านเกณฑ์ 100%

2.2.3 หน่วยที่ 3 ด้านความขยัน นักศึกษามีระเบียบวินัยในการอบรม มีความตรงต่อเวลา มีความขยันในการใช้ชีวิตร่วมกับสังคม การทดสอบวัดพฤติกรรมของนักศึกษาด้านความ

ขยัน ได้ผลการทดสอบคือนักศึกษาได้คะแนนผ่านเกณฑ์ 100%

2.2.4 หน่วยที่ 4 ด้านกตัญญู นักศึกษามีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน การทดสอบวัดพฤติกรรมของนักศึกษาด้านความกตัญญู ได้ผลการทดสอบคือนักศึกษาได้คะแนนผ่านเกณฑ์ 100%

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมในการทดลองใช้หลักสูตรเสริม โดยนักศึกษาที่เข้าอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรม โดยให้นักเรียนประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริม 5 ด้านคือ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมได้

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริม มีระดับความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรเสริม ด้านเนื้อหาของหลักสูตรเสริม ด้านความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรเสริม ด้านระยะเวลาในการใช้หลักสูตรเสริม ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมหลักสูตรเสริม ด้านสื่อประกอบของหลักสูตรเสริม และด้านความเหมาะสมของการประเมินผลหลักสูตรเสริม

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี 2. เพื่อตรวจสอบ

ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมของนักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี 3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนา นักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผลการวิจัยเรื่องนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนา นักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มากำหนดเป็นโครงร่างของ หลักสูตรเสริม หลังจากนั้นนำโครงร่างหลักสูตรมา ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อหาความคิดเห็นสอดคล้อง จำนวน 10 คน พบว่า โครงร่างหลักสูตรเสริมมีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโครงร่างหลักสูตรเสริม จำเป็นต้องมีหลักการและเหตุผล แนวคิด ทฤษฎี ในการพัฒนาหลักสูตรเสริม วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรเสริม โครงสร้างของหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนา หลักสูตรเสริมของ [8] ที่ต้องการให้หลักสูตรเสริม มีความลึกและความกว้าง และมีลักษณะที่ขยาย ออกจากหลักสูตรปกติ ปรับเปลี่ยนเนื้อหาเดิม โดยเพิ่มโอกาสการพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติ และความสนใจ มีการสอนกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมี วิจารณญาณและ บูรณาการในด้านเนื้อหา ด้าน กระบวนการ และด้านขอบข่ายความรู้ ซึ่ง สอดคล้องกับ [9] หลักสูตรเสริมควรอยู่บนพื้นฐาน ของคุณลักษณะการเรียนรู้ หลักสูตรเสริมควรมี ความเข้มข้นในเชิงวิชาการ หลักสูตรเสริมควร เป็นสหวิทยาการที่ประกอบด้วยหลากหลายวิชา

และหลักสูตรเสริมควรมีความสมดุลและมีการบูรณาการทุกด้าน และ [10] กำหนดวัตถุประสงค์ ของการจัดหลักสูตรเสริมที่เน้นความถนัดและ ความสนใจของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดทักษะประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการและ อาชีพ มีคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มี สุขภาพและบุคลิกภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ[11] ได้พัฒนาหลักสูตรเสริม เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษา วิชาชีพรู โดยมุ่งเน้นการสร้างสมรรถภาพ ทางด้าน (ICT) ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ด้วยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริม มี 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างโครงสร้างของหลักสูตร ขั้นที่ 2 การ ตรวจสอบโครงร่างของหลักสูตร (การจัดกลุ่ม สนทนา) ขั้นที่ 3 การปรับปรุงโครงร่างของ หลักสูตรเพื่อนำไปทดลอง ขั้นตอนที่ 3 การ ตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม และ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรเสริม จาก งานวิจัยของ [12] ได้พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการ เห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า หลักการ และจุดหมาย ต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญา ไป พร้อมกันกับสมรรถภาพด้านเจตคติ ขั้นตอนที่ 2 การ พัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้

หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและการปรับปรุง

2. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 30 คน ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริม ดังจะได้อภิปรายต่อไป

2.1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม โดยเปรียบเทียบคะแนนด้านความรู้ที่มีต่อจริยธรรม ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริม พบว่า การประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลการประเมินก่อนการทดลองใช้หลักสูตรเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปพัฒนาความรู้ทางด้านจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [13] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คะแนนส่วนที่เพิ่มขึ้น (Gained Score) ของทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ ทั้ง 3 ตัวประกอบของนักเรียนที่ผ่านการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่านักเรียนตาม ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ[14] ได้พัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริม

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักเอกบุคคล หลักประชาธิปไตย และหลักการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การมีส่วนเกี่ยวข้องของนักเรียน ผลการทดลองทำให้เห็นว่าระดับทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยของ[15]ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีหลักการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน หลักสูตรมีประสิทธิภาพ 90.55/85.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้และนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้หลักสูตรเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้คู่มือจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ [16] ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพอยู่ระดับดีมาก หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน และมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และผลการเปรียบเทียบด้าน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมหลังทดลองใช้หลักสูตรเสริม พบว่า หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี มีความเหมาะสมทุกด้าน พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเสริม มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าหลักสูตรเสริมนี้ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ วิเคราะห์ และแนวทางการพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมด้านเนื้อหา สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาทาง ด้านจริยธรรม ด้านรูปแบบและวิธีการประเมิน ผลในหลักสูตรเสริม มีความเหมาะสม ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [18] ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความรู้หลังการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.88 ครูมีเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 89.90 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา พบว่า 1. ครูมีทักษะการปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.68 2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 งานวิจัยของ[19] ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยม ศึกษา

ตอนต้นของพระสอนศีลธรรม ตามโครง การของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เมื่อผ่านไปแล้ว 1 เดือน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติการสอนจริง

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมมหาวิทยาลัยปทุมธานี เป็นการประเมินผลภายหลังการนำหลักสูตรเสริมไปทดลองใช้ แล้วนำมาประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมโดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน พบว่าการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรเสริมมีระดับความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องว่าหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรมมหาวิทยาลัยปทุมธานี มีความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริม นักศึกษาด้านจริยธรรมให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ [20] จริยธรรมที่ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1. รู้จักเลือกหาแหล่งความรู้และแบบอย่างที่ดี 2. มีชีวิตและอยู่ร่วมสังคมเป็นระเบียบด้วยวินัย 3. พร้อมด้วยแรงจูงใจ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ 4. มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ 5. ปรับทัศนคติและค่านิยมให้สมแนวเหตุผล 6. มีสติกระตือรือร้นตื่นตัวตลอดเวลา 7. แก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ ด้วยความรู้คิด และ [21] ได้กำหนดการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยม 12 ประการ ดังนี้ 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อ

ส่วนรวม 3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ 4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม 5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน 7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง 8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ 9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 9 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี 11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา 12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ [21] ได้สรุปว่าผู้เรียนควรมีการพัฒนาด้านจริยธรรม ดังนี้ 1. มีจิตใจที่อ่อนโยน มีความเอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร มีมารยาทดี 2. มีจิตสาธารณะ ในการร่วมทำกิจกรรมต่างๆโดยไม่ต้องร้องขอ 3. มีความสามัคคี พร้อมใจกันร่วมดำเนินการในภารกิจต่าง ๆ มีความคิดเห็นเป็นหนึ่งเดียวกัน เลิกเห็นแก่ตัว ไม่แย่งชิงอำนาจ ไม่กล่าวร้ายซึ่งกันและกัน ตระหนักในความเป็นชาติไทย 4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับคน

อื่นที่ต่างวัฒนธรรมได้ เพื่อสร้างความเข้าใจกันมากขึ้น 5. การมีวินัยในตนเองสูง ตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแบ่งเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านจริยธรรม มหาวิทยาลัยปทุมธานี ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ดังนั้นมหาวิทยาลัยปทุมธานี ควรพัฒนา ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยปทุมธานีควรนำหลักสูตรเสริม ไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาทุกชั้นปี
2. ในการนำหลักสูตรเสริมไปใช้ควรมีการติดตามผลนักศึกษาหลังจากอบรมไปแล้ว เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจ และง่ายต่อการพัฒนายิ่งขึ้น
3. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมควรเพิ่มความหลากหลายและมีกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาหลักสูตรเสริม นอกจากการพัฒนาจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน ควรมีการพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น เช่น ความมัธยัสถ์ ความอดทน การเสียสละ การรักษาวัฒนธรรมประเพณี การมีสติ การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ฯลฯ เพื่อการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรเน้นการสร้างเจตคติที่ดีต่อจริยธรรม
เพื่อจะเกิดการพัฒนาด้านพฤติกรรมตามมา

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาอื่น
เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมกระบวนการ
เรียนการสอนของนักศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์]. (2557). *ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ* ตามนโยบายของคณะกรรมการฯ รักษาความสงบแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก th.wikipedia.org.
- กรมวิชาการ. (2546). *การรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเครือข่าย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู*. (ปริญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- เฉลิมพล สวัสดิพงษ์. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (ปริญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ปริญญ์ สดวณณ. (2548). *การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรศิริ กองนวล และคณะ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม*. รายงานการวิจัยโครงการวิจัยและเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 80 พรรษา วันที่ 5 ธันวาคม 2550. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- มนตรี ยางอิสาร. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ*. (ปริญาดุสิตบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

- รัชนิกร ไพบูล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะด้านการวาดภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแก่นนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- วรวิมล จิรสัจจธรรม. (2553). การพัฒนาตนเองหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเยาวชนในโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิก. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล. (ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วิเชียร อินทรสมพันธ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุจินรัตน์ พานอ่อน. (2549). การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2549). บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาจิตใจ. นนทบุรี: เจริญผล.
- โสวัฒน์ พรหมสุวรรณ. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการพัฒนากุมิภาค, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- อรอนงค์ นิยมธรรม. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเมตตากรุณาตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- Kali-ski, B. (2001). *Ethics in Management*. New York: Macmillan Reference.
- Lumpkin, Angela. (2008, February). "Teacher as Role Models Teaching Character as Moral Virtue". *JOPER*. Vol.79 (No.2):p.279.